

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 26/28116-2
Saksbehandler Ingunn Kilen Thomassen

Utvalg	Møtedato
Bystyret	24.09.2026

Behandling av lovlighetskontroll - Eyde Material Park

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Arendal bystyre vurderer at vedtak i sak 77/2026 «Næringsarealer i Eyde Material Park» er lovlig. Saken oversendes Statsforvalteren i Agder for lovlighetskontroll.

Vedlegg

Lovlighetskontroll sak 77 2026

Sammendrag

Arendal kommune har mottatt krav om lovlighetskontroll av Arendal bystyres vedtak i sak 77/2026 «Næringsarealer i Eyde Material Park». Kravet er fremmet av minst tre medlemmer av bystyret og gjelder et endelig vedtak fattet av bystyret. Kommunedirektøren legger derfor til grunn at de formelle vilkårene for lovlighetskontroll etter kommuneloven § 27-1 er oppfylt.

Lovlighetskontrollen omfatter om vedtaket har et lovlig innhold, om det er truffet av riktig organ, og om det er blitt til på lovlig måte, jf. kommuneloven § 27-3.

Klagernes anførsler gjelder i hovedsak om saken var forsvarlig utredet, om bystyrets medlemmer hadde et tilstrekkelig og likeverdig beslutningsgrunnlag, og om møtebehandlingen skulle vært utsatt eller gjennomført helt eller delvis for lukkede dører.

Kommunedirektøren vurderer at vedtaket er et overordnet strategivedtak. Det fastsetter ikke endelige arealformål, gir ikke byggetillatelse og erstatter ikke senere behandling etter plan- og bygningsloven. De konkrete rettsvirkningene for berørte eiendommer og interesser vil først følge av senere plan- og byggesaker, hvor lovens krav til varsling, medvirkning, utredning, høring og vurdering av konsekvenser kommer til anvendelse.

Saken som er krevet lovlighetskontrollert kan lese her: [elnnnsyn - Næringsarealer i Eyde Material Park – Bystyret \(18.06.2026\) – Politisk sak](#)

Bakgrunn (Fakta)

Arendal bystyre behandlet 18. juni 2026 sak 77/2026 «Næringsarealer i Eyde Material Park». Bystyret sluttet seg til kommunedirektørens forslag om plan for fremdrift for utvikling av næringsarealene i Eyde Material Park. Det ble også vedtatt at utbygging først skal settes i gang i områder som har vedtatt reguleringsplan på vedtaksdato, før det åpnes for utbygging i områder uten vedtatt reguleringsplan, og at dette skal tas inn som bestemmelser i nye planer.

Saken ble fremmet som følge av endringer i den planlagte batterisatsingen i Eyde Material Park. Kommunedirektøren redegjorde for behovet for å tydeliggjøre kommunens videre strategi for næringsarealene etter endrede markedsforhold og usikkerhet knyttet til Morrow Batteries. Saksframlegget beskrev blant annet Longum Nord, Eyde energipark, Helle næringsområde og Arendal havn, samt behovet for trinnvis utvikling for å redusere naturinngrep og sikre god ressursutnyttelse.

Det er krevd lovlighetskontroll av vedtaket. Klagerne anfører blant annet at saken ble lagt frem kort tid før behandling, at konsekvensene ikke var tilstrekkelig belyst, at enkelte spørsmål ikke ble besvart i møtet, at forslag om utsettelse og lukking av møtet ikke ble tatt til følge, og at det kan ha vært ulik tilgang til informasjon blant folkevalgte.

Rettslig utgangspunkt

Etter kommuneloven § 27-1 kan tre eller flere medlemmer av kommunestyret sammen kreve at departementet kontrollerer om et vedtak er lovlig. Kravet skal fremmes innen tre uker fra vedtaket ble truffet, og settes frem for det organet som traff vedtaket. Dersom organet opprettholder vedtaket, skal saken sendes videre til Statsforvalteren.

Lovlighetskontrollen gjelder de offentligrettslige sidene ved vedtaket. Etter kommuneloven § 27-3 skal det tas stilling til om vedtaket har lovlig innhold, om det er truffet av noen som har myndighet til å treffe et slikt vedtak, og om vedtaket har blitt til på lovlig måte. Lovlighetskontrollen er ikke en ny politisk behandling av saken og innebærer ikke en vurdering av om vedtaket er hensiktsmessig eller politisk ønskelig.

Kommunedirektøren skal etter kommuneloven § 13-1 påse at saker som legges frem for folkevalgte organer er forsvarlig utredet. Kravet til utredning må vurderes konkret ut fra sakens karakter, hvilket organ som skal treffe vedtak, og hvilke rettsvirkninger vedtaket har. For overordnede strategivedtak vil det normalt være tilstrekkelig at saken gir et forsvarlig grunnlag for den prinsipielle og politiske avklaringen som skal foretas, mens mer detaljerte konsekvensutredninger og medvirkningsprosesser hører hjemme i senere plan- og enkeltsaksbehandling.

Er de formelle vilkårene for lovlighetskontroll oppfylt?

Kravet om lovlighetskontroll er fremsatt av fire bystyrerepresentanter. Lovens krav om at minst tre medlemmer av kommunestyret må fremme kravet er dermed oppfylt. Vedtaket ble truffet av bystyret i sak 77/2026 og er et endelig vedtak som kan være gjenstand for lovlighetskontroll. Kommunedirektøren legger videre til grunn at kravet er fremsatt innen fristen på tre uker.

Delkonklusjon: De formelle vilkårene for lovlighetskontroll er oppfylt.

Har vedtaket lovlig innhold?

Vedtaket gjelder en overordnet strategi og plan for fremdrift for utvikling av næringsarealer i Eyde Material Park. Kommunen har som planmyndighet, grunneier og samfunnsutvikler

adgang til å fastsette politiske strategier og prioriteringer for videre arbeid med næringsutvikling og arealbruk, innenfor rammene av gjeldende lovgivning.

Vedtaket innebærer ikke at konkrete reguleringsplaner vedtas, endres eller oppheves. Det gir heller ikke tillatelse til konkrete tiltak etter plan- og bygningsloven. Saksframlegget presiserer at strategien skal gi overordnede føringer, mens konkrete arealformål fastsettes gjennom de formelle prosessene etter plan- og bygningsloven. Dette innebærer at senere planprosesser må gjennomføres med de krav til varsling, høring, medvirkning, utredning og vurdering av virkninger som følger av plan- og bygningsloven og annet relevant regelverk.

Klagernes anførsler om mulige virkninger for natur, friluftsliv, kraftinfrastruktur, datasentre, berørte eiere og fremtidig regulering gjelder forhold som må belyses nærmere i de senere planprosessene. Slik vedtaket er formulert, fremstår det ikke som et vedtak med et innhold som i seg selv strider mot lov.

Delkonklusjon: Kommunedirektøren vurderer at vedtaket har lovlig innhold, jf. kommuneloven § 27-3 første ledd bokstav a.

Er vedtaket fattet av riktig myndighet?

Vedtaket er fattet av Arendal bystyre. Bystyret er kommunens øverste folkevalgte organ og har myndighet til å treffe overordnede politiske vedtak om kommunens strategiske utvikling, herunder næringsutvikling og overordnede prioriteringer for arealbruk, så langt myndigheten ikke er lagt til andre organer ved lov.

Det er ikke opplysninger i saken som tilsier at vedtaket skulle vært truffet av et annet organ. At senere reguleringsplaner må behandles etter plan- og bygningslovens regler, endrer ikke at bystyret kan ta stilling til en overordnet strategi for fremtidig arbeid.

Delkonklusjon: Kommunedirektøren vurderer at vedtaket er fattet av riktig myndighet, jf. kommuneloven § 27-3 første ledd bokstav b.

Er vedtaket blitt til på lovlig måte?

Kjernen i lovlighetsklagen er om saken var forsvarlig utredet, og om bystyret hadde et tilstrekkelig og likeverdig beslutningsgrunnlag før vedtaket ble fattet. Det må vurderes opp mot vedtakets karakter. Sak 77/2026 var ikke en reguleringsplan, et enkeltvedtak eller en beslutning om å gjennomføre konkrete utbyggingstiltak. Den var en overordnet strategisak som skulle gi politiske føringer for videre arbeid.

Saksframlegget beskrev bakgrunnen for saken, endringene i batterisatsingen, status for de sentrale næringsarealene, forholdet til kommuneplanens føringer, klima- og folkehelsekonsekvenser, økonomiske og driftsmessige konsekvenser og alternative løsninger. Saksframlegget gjorde også klart at strategien ikke skulle erstatte senere planprosesser, men gi overordnede føringer for det videre arbeidet.

Kommunedirektøren vurderer på denne bakgrunn at saken ga bystyret et forsvarlig grunnlag for å ta stilling til den overordnede strategiske retningen for næringsarealene. Det kan ikke kreves at alle spørsmål som naturlig hører hjemme i senere reguleringsplanprosesser, er fullt ut utredet i en overordnet strategisak.

Klagerne viser til at saken ble lagt frem kort tid før behandling. Kort saksfrist kan etter omstendighetene være uheldig, særlig i omfattende saker. Det er likevel ikke i seg selv tilstrekkelig til å gjøre et vedtak ulovlig. Spørsmålet er om fristen, sammenholdt med

sakens innhold, førte til at bystyret ikke hadde et forsvarlig beslutningsgrunnlag. Kommunedirektøren vurderer at saksframlegget inneholdt de sentrale opplysningene som var nødvendige for den overordnede avklaringen bystyret skulle foreta.

Klagerne viser også til at enkelte spørsmål ikke ble besvart i møtet, og at enkelte medlemmer i bystyret satt på informasjon som ikke var tilgjengelig for alle representantene. Dette som følge av at formannskapetets medlemmer hadde informasjon om et mulig salg av et kommunalt næringsområde.

Mye av diskusjonen i møtet omhandlet signaler fra Statsforvalter, som har gitt uttrykk for at det er forventninger om at kommunen ikke regulerer områder med uberørt natur, før allerede regulerte områder er utnyttet. Det ble i møtet også lest opp fra en sms fra Statsforvalter til ordfører, som omhandlet dette.

Kommunedirektøren kan ikke se at det er sannsynliggjort at det forelå konkrete, avgjørende opplysninger som ble holdt tilbake fra bystyret, og som kunne ha påvirket lovligheten av vedtaket. Dersom det i senere planprosesser foreligger opplysninger av betydning for konkrete arealdisponeringer eller berørte interesser, vil disse inngå som del av det ordinære beslutningsgrunnlaget i de sakene.

Klagernes anførsel om at møtet burde vært lukket kan heller ikke føre til at vedtaket anses ulovlig. Hovedregelen etter kommuneloven er at møter i folkevalgte organer holdes for åpne dører. Lukking krever særskilt grunnlag. At representanter ønsket ytterligere informasjon, eller at saken opplevdes kompleks, gir ikke i seg selv grunnlag for lukking. Dersom opplysninger ikke kunne gis i åpent møte på grunn av taushetsplikt eller andre lovbestemte hensyn, måtte spørsmålet om lukking vurderes konkret. Det er ikke dokumentert at bystyret var rettslig forpliktet til å lukke møtet for å kunne behandle saken lovlig.

Forslag om utsettelse ble ikke vedtatt. Spørsmålet om en sak skal utsettes er som utgangspunkt en del av organets møtebehandling og politiske skjønn. Utsettelse kan være nødvendig dersom saken ikke er forsvarlig opplyst. Kommunedirektøren vurderer likevel at saken var tilstrekkelig opplyst for det strategiske vedtaket som ble truffet, og at avslaget på utsettelse derfor ikke medfører at vedtaket er blitt til på ulovlig måte.

Vedtaket ble fattet med knapt flertall. Det kan ha betydning ved vurderingen av om en eventuell saksbehandlingsfeil kan ha virket inn på resultatet. Kommunedirektøren vurderer imidlertid at det ikke foreligger en saksbehandlingsfeil som gir grunnlag for ugyldighet.

Delkonklusjon: Kommunedirektøren vurderer at vedtaket er blitt til på lovlig måte, jf. kommuneloven § 27-3 første ledd bokstav c.

Konklusjon

Kommunedirektøren vurderer at bystyrets vedtak i sak 77/2026 «Næringsarealer i Eyde Material Park» har lovlig innhold, er fattet av riktig organ og er blitt til på lovlig måte.

Vedtaket er et overordnet strategivedtak som gir føringer for videre arbeid, men som ikke erstatter senere behandling etter plan- og bygningsloven. De konkrete konsekvensene for arealbruk, natur, naboer, grunneiere og næringsaktører må vurderes i de videre planprosessene.

